

Razdelitev državne podpore za ovčarstvo v letu 1886.

Z državno podporo kupila bode c. kr. kmetijska družba ovne in ovce ukviškega plemena, ter jih bode razdelila po sklepu glavnega odbora med sledeče gospodarje:

1. V gorenjski pokrajini:

Franjo Debeljak iz Sobotnice,
Simon Zima iz Dovjega,
Matija Podobnik iz Osredka,
Janez Žvan iz Srednje vasi,
Anton Vester iz Zagorice,
Tomaž Žavbi iz Zgornjega Tuhinja,
Mat. Šifrer iz Žabnice.

2. V notranjski pokrajini:

Anton Obreza iz Bezuljaka,
Franjo Krečič iz Vrhpolja,
Josip Štefančič iz Hotederšice,
Franjo Gorup iz Matenje vasi,
Janez Rupnik iz Črnega vrha,
Ignacij Petkovšek iz Zaplane,
Anton Žele iz Trnja.

3. V dolenski pokrajini:

Josip Kralj iz Plemberka,
Josip Centa iz Cente,
Matija Plut iz Vranovč,
Anton Turk iz Bršlina,
Anton Lovše iz Slivne,
Martin Škof iz Radovice,
Janez Straus iz Cegelnice.

Prvi imenovan v vsaki pokrajini dobi enega ovna in eno ovco, drugi vsi pa po enega ovna. Ako bode mogoče kupiti več kot 21 ovnov, oziralo se bode v prvi na sledeče gospodarje:

Andrej Sodija iz Zaspega,
Ivan Zupanec iz Martinjega vrha,
Janez Paper iz Dola.

Državna podpora za šolske vrte v letu 1886.

Vsled odloka vis. c. kr. kmetijskega ministerstva iz dne 16. oktobra t. l., št. 13.475, razdeljena je bila na predlog c. kr. kmetijske družbe državna podpora za šolske vrte tako-le:

1. Za obdelovanje šolskega vrta dobili so podporo sledeči gospodje učitelji:

Vojteh Ribnikar v Dolenjem Logatci	50 gold.
Florijan Rozman v Veliki Dolini	40 "
Franjo Lavrič v Škocijanu	20 "
Leopold Abram v Kostanjevici	20 "
Matija Rant na Dobrovi	20 "
Janez Kermavner v Šentvidu	20 "
Martin Potočnik v Sori	20 "
Josip Čerin v Toplicah pri Zagorji	20 "
Franjo Klinar v Hrušici	20 "

2. Za napravo novega šolskega vrta dobili so podporo sledeči gospodje učitelji:

Janez Bantan v Dragatušu	35 gold.
Janez Jeglič v Pečah	35 "

Ne potratiti, kar se v denar spraviti daje.

(Konec.)

Kje je gospodarstvo 7—8 krav imajoče, ki potrebuje vsak dan po 2 gold. masla? Nikjer. Kaj pa dokaziva to? Nič družega, kakor potrato, če vse maslo doma povžijejo, ki je vendar toliko vredno vselej, kakor gotov denar. Ugovarjati je mogoče: vsaka kmetija ni tako srečno blizu železnice, da bi mogla pošiljati mleko v Gradec ali na Dunaj k tamošnjim društvom. To je resnično. Vendar s tem se ne morejo izgovarjati in z mlekom tako potrato delati, kakor je bilo omenjeno, ter jim bodem v prihodnji številki tega lista dokazov navajal. Sedaj govorim le o tistih kmetijah, ki bi mogle mleko pošiljati v Gradec in predavati tamošnjemu mlekarskemu društvu. Takošne kmetije so vse na gorenjem in spodnjem Štajerskem, ki z vozom nimajo k železnici dalje nego 1—2 uri voziti ter imajo 5 krav in se zavezejo po leti in po zimi od naznanjene krave vsaki dan ne manje kakor 4, pa tudi ne več kakor 8 litrov mleka poslati. — Omenjeno društvo ima naslov: „I. Steirische Milch-Genossenschaft“. *) Ustanovilo je se l. 1879. Vodstvo izročeno je najpoštenejšim, vsega zaupanja vrednim možem. Kdor hoče pristopiti, mora pismeno prositi pri vodstvu v Gradcu, da ga vsprejmejo. Pri vstopu plača enkrat za vselej 50 gold. kot ustanovnino. **) Kdor ima manj nego 5 ***) krav, se ne vsprejme. Za vsako naznanjeno kravo vplača 40 gold. deležnine. ****) S temi denarji jamči društvenik pobotanje mogoče zgube pri celem društvu ali zadrugi mlekarski. Denar dobi nazaj, kedar izstopi in postavni rok jamčenju poteče. Vsak društvenik ali zadrugar mora skrbeti za posebno snago v hlevu in pri molži. — Nadalje mora dvoje število posod za prevažanje mleka imeti, kolikor jih je treba za enokratno pošiljev. Kupiti mora si tudi zelo novo mašino hladilnico. Z njo zamore toplo mleko od krave, kakor je hladilna voda več ali manj hladna, čudovito naglo razhladiti do 8—6 stopinj, kar stori, da se ne vsede. Za 5 mlečnih krav je treba kapitala za sledeče potroške:

Ustanovnina znaša	50 gold.
5 deležev po 40 gold.	200 "
Posode in latvice, katere prodava fabrikant Kleiner in Fleischmann v Mödlingu pri Dunaji po naslednjih cenah:	
mašina hladilnica N. I. s posodami za pri-tok in odtok s stojalom vred gld. 53.20	
Latvice in posode za enokratno pošiljatev najmanje 30 litrov mleka:	
2 latvici po 10 litrov gld. 4.20	gld. 8.40
2 latvici po 20 litrov " 5.80	" 11.60
1 sito z mrežico, ki se daje pri-vijati k prevoznim latvicam	" 2.50
Ključance, voznina	" 4.30 80 "
Vkup	330 gold.

Razdelimo ustanovne stroške na pet let; treba je tedaj od dobička sleherno leto odpisati okoli 11 gld. 50 kr., od deležnine 5% = 10 gld. in za posode, obresti, obrabo 15% = 12 gold., vkup 33 gld. 50 kr.

*) Kakor znano, snuje se tudi v Ljubljani taka zadruga.

**) Pri ljubljanski ni plačati ustanovnine.

***) V Ljubljani zadostujejo tri krave.

****) V Ljubljani znaša deležnina za vsako kravo le 30 gold.

Tej svoti pridenimo še voznino za mleko do Gradca, ki znaša 1 krajcar od litra ter zahteva vsak dan od 30 litrov v enem letu 109 gold. 50 kr. In tako dobimo vseh stroškov 143 gold.

Kakor pregledani in odobreni letni računi kažejo, plačuje zadruga svojim zadrugarjem za liter povprek mastnega mleka po 7 krajcarjev.

Mleka dá 5 krav vsaki dan, ena po 6 litrov, vkup 30 litrov, torej v enem letu 10.950 litrov po 7 kraje.

daje	766 gold. 50 kr.
ako za obresti in stroške odračunimo	143 „ — „

ostane čistega dohodka	623 gold. 50 kr.
----------------------------------	------------------

To hoče, z drugimi besedami povedano, toliko reči, kakor vsaka krava donaša posestniku na leto 124 gold. 76 kr. za mleko ali za 100 litrov mleka se speča povprek 5 gold. 70 kr.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

42.

O brodovih.

(Konec.)

„Ta egiptolog je 1868. l. izdal 143 načrtov staro-egipetskih brodov, kakoršne so gradili 2500 let pred Kr. Kolikor se do sedaj vé, niso stari Egipetci mnogo napredovali v tem oziru. Njih plovitba je bila omejena na Nil. Niso poznali sidra, menda zato ne, ker ga na Nilu niso potrebovali. Še manj so poznali krmilo. Še le pozneje, ko so začeli graditi večje brodeve, izumili so nekakošno krmilo, katero so si tudi Grki in Rimci od njih izposodili.“

Mnogo bolj razvito brodogradnjo so imeli Feničani, ki so imeli naselbine skoro povsodi po sredozemnem morju. Če pomislimo na njih odvažna potovanja zunaj ožine giberaltarske, moremo s tega sklepati, da je bila brodogradnja pri njih jako razvita, sicer bi se oni ne bili spuščali na ogromne valove oceana. Za take vožnje je bilo treba jakih in čvrstih brodov.“

V devetem stoletju po Kr. ste se začeli skazovati z brodogradnjo Genova in Benetke. Toda Genovčani kakor Benečani se niso mogli meriti z Grki in Rimci niti gledé velikosti niti gledé ukusa svojih brodov. Niti genoveške karake niti beneške galeje niso imele one elegantne oblike, kakoršno so pred več ko tisoč leti imele grške pentere. Današnji razvitek brodogradnje moramo zahvaliti severnim narodom, ki so znali sprejeti malo po malem vse, kar se je boljšega bilo do tje iznašlo. Brodovi Viljema osvoboditelja, na katerih so se Normani prepepljavali na Angleško, niso bili veliki, ali pripravi in ukusni. Ali ko je bil izumljen smodnik in so bili vpepljani topovi na brodovih, začela se je koj tudi razvijati njih velikost. Pravi napredek pri brodogradnji pa se opazuje še le s početka osemnajstega stoletja. Največ so storili Angleži, kajti zgodovina jih je izučila, da so spoznali, da vsa njih moč biva na morju. Uže v devetem stoletju se je Alfred silni preveril, da mu je treba vojnih brodov, ako hoče Dance odbijati. In res je dal zgraditi množino galej. O sinu njegovem Edgardu se pripoveduje, da je ob smrti svoji zapustil Angleški več kot 3600 brodov. Do Henrika VIII. ni imela Angleška nikake mornarice, in slabo tudi pozneje, dokler ni zasedla prestolja kraljica Elizabeta. Ona je upozorila Angleže, kako jim je njegovati morje, ako hočejo na njem gospodovati. Do osemnajstega stoletja je Angleška sedaj napredovala, sedaj nazadovala v vojni mornarici. Napo-

sled pa, podučena od tolikih primerov iz davne svoje povesti, in na to prisiljena z vojskami, katere jej je tedaj bilo voditi, odvažila se je, da nasloni vso svojo moč na vojno brodogradnjo.

Glinsko (luneburško) vresje in stanovniki.

Brunšvik ima stara mestna vrata, katerim velé „vindiška“ vrata. Skoro tik pred njimi se pričinja prod, ki se širi tje do Labe. Do malega vsak potnik, ki potuje po tej krajini, toži o puščobi in dolgočasnosti, ne tako prirodoslovec; njemu je ljub in drag vsak kraj, vsaka rastlina, prodje in planine, vresje in palme, tudi na te stepe rad zahaja in se naslajuje z njihovo mičnostjo. Moti se, ki meni, da je glinsko vresje zgolj ravnina, ne, nahajajo se sem in tje znatna peščena brda. Ob Labi leži jako rodovitna prst, bolj v notranji deželi vrsté se gozdi in vresje, močarine in obdelano polje, še naprej pa gleda oko samo borovčino, brinje in čevljev visoko vresje. Najviši vrh te krajine meri do 400 čevljev, in je zaraščen z gostim lesom; tu je razvodje dolence Labe in Vezre, tu izvirajo vsi pritoki in potoki glinske kneževine, in se izlivajo ali v Labo ali v Vezro.

Ta severonemška stepa je jako zanimiva v vsakem oziru. Tu nahajaš premnoge, po pesku nametane klade kamenja. Tamošnji kmetje zbijajo in vozijo domov to kamenje, in ograjajo z njim vrtove in dvorišča. Če samo po vrhu pogledaš te premnoge, sem in tje jako velike klade, vendar bodeš koj uvidel, da so jako različnih vrst. Prvi hip bi utegnil soditi, da so te klade ulomki z bližnjega Harca. Toda, če jih pobliže ogleduješ, preveril se bodeš, da temu ni tako, in zavzet bodeš popraševal, od kodi je to kamenje, ki se čisto nič ne slaga z onim v Harcu. Tu vidiš jako lepe in velike kosove granita, raznega gnajsa, tinčevega škrilnika in raznih porfirov. Vsi ti raznovrstni ulomki leže raztreseni v veliki, veliki daljavi od trde žive skale. Te klade kamenja se imenujejo erastiške ali blodne klade, in so bile dolgo prava zastavica prirodoslovcem. Prišle so s skandinavskih gorâ. Kako to? V sivi starodavnosti so ledniki dosta bolj pogostem pokrivali gorovje, in so z gorovja dosta dalje segali v nizke doline in čez velike planjave visoke in nizke lege. Te klade so bile primrznjene v lednike, in kedar so se ledniki raztopili, prišle so na sedanja mesta. Nahajajo se na tej stepi tudi razne okamenine, kakoršnih je v izobilju po obali ob vzhodnem morju.

Po tej razsežni prodivini se širi gosto vresje, pa tudi brinje, ali bolj raztreseno. Ta krajina ima v obče le malo vrst rastlin, ali zato se one širijo v neskončni množini, vzlasti navadno vresje in borovnica. Glinski kmet se ukvarja ponajveč z ovčarstvom in čebelarstvom, in seje navadno le ajdo. Kar je Laponcu severni jelen, Grentancu morski pes, tisto je glinskemu kmetu mala tržasta ali trdna ovca. Daje mu okusnega mesa in volne za obleko. Tudi ni veliko dela z ovcami; kakor hitro nastopi spomlad, začne ovčar črede na pašo goniti, celi dan jih ima zunaj, za večera jih prižene domov. Zadoljna živalica objeda mlado vresje, in se prav dobro redí. Poglavitni živež kmetu pa je ajda. — Z ajdovo setvijo ni veliko dela. Gospodar gré in odloči kos sveta za setev, zažge visoko vresje, in kedar je pogorelo, podorje pepel, ter poseje ajdo. Na ta način se pridela na najpustejši zemlji obilo ajde. Ajdo meljejo, ali jo dadó v stope za ajdovo kašo. Kuhajo jo na mleku, iz moke ajdove pa delajo cmoke, ki so vsako opoludne na mizi, pa tudi zvečer. Veliko vrže tudi čebelarstvo kmetu. Malokje na Nemškem se ukvarjajo toliko s čebelarstvom, kakor tu.